

Segédlet – Nemzetközi gazdaságtan 1. modul - 3.lecke

A nemzetközi gazdaságtan alapjai (Solt Katalin[2004]: *A nemzetközi gazdaságtan alapjai*, Tri-Mester Kiadó, Tatabánya) című jegyzet **1.6. fejezete – Vállalatok és a külkereskedelem** című fejezete foglalkozik az árdiszkrimináció jelenségével (27-29.o.).

A következőkben ezzel a témakörrel kapcsolatos feladatok megoldásához nyújtunk segítséget!

A témakörrel kapcsolatos feladatok az e-learninges tananyag **1. modul - 3. leckéjében illetve a modulzáró feladatsorban található!!**

A fent említett fejezetben a harmadfokú árdiszkrimináció esete jelenik meg!

Harmadfokú árdiszkriminációnak nevezzük azt a jelenséget, mikor az eladó képes a vevőket két vagy több csoportra osztani keresleti függvényük alapján, s ugyanazt a terméket különböző áron értékesíti az egyes csoportoknak.

Ebben az esetben a fő kérdés az, hogy mekkora árat állapítson meg a termelő a két vagy több - keresleti függvényük alapján - elkülönített csoport számára. Bármennyit is termel a vállalat, úgy kell megosztani az eladási mennyiséget az egyes csoportok között, hogy az értékesített mennyiségekhez tartozó határbevétel mindegyik csoport esetében azonos legyen!!

Ezt az árképzési technikát abban az esetben tudja alkalmazni az eladó, ha két, egymástól elzárt piaci szereplőnek kínálja a termékét, s mindegyik piacon ármeghatározó szerepe van.

Az árdiszkrimináció jelenségével kapcsolatban bővebben lásd: Solt Katalin [2001]: Mikroökonómia, Tri-Mester Kiadó, Tatabánya, 152-168 .o.

A fenti árképzési technikát a következő példán keresztül mutatjuk be!

1. példa Egy külső és belső piacon monopolista vállalat által termelt termék külső keresleti függvénye $D_k = 1500 - 2P$, belső keresleti függvénye $D_b = 600 - P$, a vállalat határköltségfüggvénye $MC = 0,5Q$. Mekkora a maximális profitot biztosító, világpiacon keresett termék mennyiség és mennyi az ehhez tartozó ár? Mekkora belföldön és külföldön értékesített mennyiség és a profitmaximumot biztosító ár?

1. példa - megoldás

A vállalat mindkét piacon - a külsőn és belsően egyaránt – ármeghatározó szerepet játszik. Ebben az esetben akkor maximalizálja profitját, ha az egyéni keresleti függvényekből levezetett határbevétel minden piacon azonos és megegyezik a határköltséggel.

Az optimális (maximális profitot eredményező) kínálat feltétele, hogy a határköltség (MC) legyen egyenlő az összesített keresleti függvényből levezetett határbevétellel (MR). Az összesített kínálatot pedig úgy kell felosztani a két piac között, hogy az elkülönített piacokon az így meghatározott határbevétel érvényesüljön.

Nézzük meg ezt a konkrét függvényekkel!!

A feladat szövegében a világpiacon keresett mennyiség alatt a külső és a belső piacokon együttesen keresett mennyiséget értjük!!

Az összkeresleti függvény a külső és a belső keresleti függvény összege:

$$D_b + D_k = D_{vp} = 2100 - 3P_{vp}$$

A keresett mennyiséget Q-val is jelölhetjük, tehát

$$Q_{vp} = 2100 - 3P_{vp}$$

Rendezzük azt az összkeresleti függvényt P-re!

$$P_{vp} = 700 - \frac{1}{3}Q_{vp}$$

Ismerjük az árat és a keresletet kifejező összefüggést, melynek segítségével meghatározzuk a összbevételt TR –t!

$$TR_{vp} = P_{vp} \cdot Q_{vp} = 700 \cdot Q_{vp} - \frac{1}{3} \cdot Q_{vp}^2$$

A határbevételi függvény az összbevételi függvény derivált függvénye:

$$MR_{vp} = \frac{\partial TR_{vp}}{\partial Q_{vp}} = 700 - \frac{2}{3}Q_{vp}$$

(A határbevételi függvény fogalmát és kiszámítását lásd bővebben: Solt Katalin [2001]: Mikroökonómia, Tri-Mester Kiadó, Tatabánya 141-142 .o.)

Az optimális – maximális profitot eredményező – kínálat feltétele, hogy a határköltség (MC) legyen egyenlő az összesített keresleti függvényből levezetett határbevétellel (MR).

$$MC = MR$$

$$0,5Q_{vp} = 700 - \frac{2}{3}Q_{vp}$$

$$\boxed{\text{vagyis } Q_{vp} = 600, \text{ vagyis } MR_{vp} = 300, P_{vp} = 500}$$

Korábban említettük, hogy az összesített kínálatot úgy kell felosztani a két piac között, hogy az elkülönített piacokon az **így meghatározott határbevétel érvényesüljön!**

Ennek megfelelően a belső piaci keresleti függvényből levezetett határbevétel meg kell hogy egyezzen az összesített kínálati függvényből levezetett határbevétellel! Tehát:

$$Q_b = D_b = 600 - P_b$$

$$P_b = 600 - Q_b$$

$$TR_b = P_b \cdot Q_b = 600 \cdot Q_b - Q_b^2$$

$$MR_b = \frac{\partial TR_b}{\partial Q_b} = 600 - 2 \cdot Q_b$$

mivel $MR_b = MR_{vp} = MR_k$

$$300 = 600 - 2 \cdot Q_b$$

$$\text{vagyis } Q_b = 150, P_b = 450$$

Belföldön tehát $P_b = 450$ áron $Q_b = 150$ mennyiséget értékesít a monopolista vállalat!

Ugyanígy a külső piaci keresleti függvényből levezetett határbevétel egyezzen meg az összesített kínálati függvényből levezetett határbevétellel!

$$Q_k = D_k = 1500 - 2 \cdot P_k$$

$$P_k = 750 - \frac{1}{2} \cdot Q_k$$

$$TR_k = P_k \cdot Q_k = 750 \cdot Q_k - \frac{1}{2} Q_k^2$$

$$MR_k = \frac{\partial TR_k}{\partial Q_k} = 750 - Q_k$$

mivel $MR_b = MR_{vp} = MR_k$

$$300 = 750 - Q_k$$

$$\text{vagyis } Q_k = 450, P_k = 525$$

Külföldön (világpiacon) tehát $P_k = 525$ áron, $Q_k = 450$ mennyiséget értékesít a monopolista vállalat!

A helyzet megváltozik akkor, ha a vállalat nem monopolista a külső piacon, hanem versenyző!

Erre nézzük a következő példát.

2. példa Egy külső piacon versenyző, belső piacon monopolista vállalat által termelt termék külső keresleti függvénye $D_k = 1500 - 2P$, belső keresleti függvénye $D_b = 600 - P$, a vállalat határkölség-függvénye $MC = 0,5Q$. Mekkora belföldön és külföldön értékesített mennyiség és a profitmaximumot biztosító ár?

2. példa - megoldás

A külső piacon a vállalat versenyző. Ebben az esetben a profitmaximumot biztosító ár - $P = MC$ - a külső keresleti függvény alapján alakul ki!!!

$$Q_k = D_k = 1500 - 2 \cdot P_k$$

$$P_k = MC$$

$$750 - \frac{1}{2} \cdot Q_k = 0,5 \cdot Q_k$$

vagyis $Q_k = 750$, tehát $P_k = 375$. A külső kereslet tehát 375 egységnyi ár mellett alakul ki, nagyságát nem ismerjük, mert a vállalat nem egyedül elégíti ki ezt a keresletet! Külső piacon, mivel

versenyfeltételek uralkodnak ezért igaz, hogy $MR = MC = P$. A belső piacon a külső piacon érvényes ár lesz egyenlő a határbevétellel, hiszen optimális esetben minden piacon azonos határbevételre kell törekedni. Ennek megfelelően

$$Q_b = D_b = 600 - P_b$$

$$P_b = 600 - Q_b$$

$$TR_b = P_b \cdot Q_b = 600 \cdot Q_b - Q_b^2$$

$$MR_b = \frac{\partial TR_b}{\partial Q_b} = 600 - 2 \cdot Q_b$$

$$\text{mivel } MR_b = MR_k = P_k = MC$$

$$375 = 600 - 2 \cdot Q_b$$

$$\boxed{\text{vagyis } Q_b = 112,5, P_b = 487,5}$$

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.